

Beroepstrots

Theo Roes • Will van Genugten

Abstract Het nieuwe beroepsprofiel van de maatschappelijk werker is klaar. Theo Roes en Will van Genugten beschrijven het belang ervan.

De ledenvergadering van de NVMW stelde op haar jaarvergadering van 23 november het vernieuwde beroepsprofiel van de maatschappelijk werker vast. Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest om het concept beroepsprofiel te bespreken. Het lijvige document is tot stand gekomen op basis van intensieve discussies met maatschappelijk werkers, vertegenwoordigers van hbo-opleidingen en wetenschappers. Het profiel bevat een plaatsbepaling van het beroep, beschrijft taken en competenties en schetst de vele contexten waarin maatschappelijk werkers hun vak uitoefenen.

Vernieuwing van het uit 1987 stammende profiel was nodig, omdat de samenleving verandert en het vak zich vanuit de praktijk voortdurend ontwikkelt. Maatschappelijk werkers zijn sterk vraaggericht en reflecteren regelmatig op hun professioneel handelen. Zij zijn bereid nieuwe kennis en competenties te verwerven. Innovatie is kenmerkend voor de beroepspraktijk. Het nieuwe profiel weerspiegelt de dynamiek van het beroep.

Waarom is een door de leden gedragen beroepsprofiel zo belangrijk voor de beroepsgroep? Ik noem een paar redenen. In de eerste plaats is het beroepsprofiel een belangrijk instrument om het imago van het beroep te versterken. Het geeft een helder overzicht van (kern) taken en competenties en van de werkcontexten.

Overeenkomsten en verschillen met andere sociale beroepen komen in beeld. Het algemene publiek zal zo'n boekwerk niet lezen, maar het is de taak van de NVMW en de maatschappelijk werker op de diverse

werkplekken, om het profiel via bondige informatie uit te dragen. De publieke opinie is een belangrijke factor als het gaat om de maatschappelijke positionering en invloed van een beroepsgroep. En nog belangrijker: het publiek omvat de potentiële klanten van het maatschappelijk werk. Bekendheid met het beroep en een positief imago ervan zijn beslist een pré bij de contactlegging.

In de tweede plaats geeft de NVMW met dit beroepsprofiel de hogescholen houvast om studenten met een maatschappelijk-werkgeoriënteerde differentiatie kennis en competenties te helpen verwerven die hen tot een goed toegeruste maatschappelijk werker maken. De voorzitter van het Landelijk Overleg Opleidingen MWD, Laura Koeter, reageerde positief op een recente bijeenkomst van de NVMW en kenniskringen van hogescholen. Zij vond het (concept)profiel van grote waarde voor de opleidingen, zowel vanwege de inhoud als vanwege de betekenis voor de accreditatie.

Ten derde kunnen werkgevers hun voordeel doen met het beroepsprofiel. Het geeft duidelijk aan wat zij van een goed opgeleide en ervaren maatschappelijk werker mogen verwachten, zowel waar het gaat om de hulpverlening als om de beleids- en organisatieontwikkeling. En ook belangrijk: het profiel zal een bouwsteen voor het kwaliteitsbeleid kunnen zijn.

Ten slotte de maatschappelijk werkers. Zij hebben zelf het meeste belang bij een breed gedragen en ook algemeen erkend beroepsprofiel. Want daarmee hebben zij een richtlijn voor de dagelijkse praktijk met cliënten. Het beroepsprofiel geeft ook richting aan hun persoonlijke beroepsontwikkeling: waar is onderhoud nodig, wat behoeft versterking en waar is innovatie gewenst? Het is bovendien een instrument voor onderlinge discussies over een verantwoorde beroepspraktijk en over de condities waaronder kan worden gewerkt.

Kortom: het beroepsprofiel is een wezenlijk element in de beroepsontwikkeling. Ik hoop, dat het nieuwe profiel de beroepstrots stimuleert. *TR*

Vernieuwingen

Graag gun ik u alvast een kijkje in het nieuwe beroepsprofiel, geschreven door Nel Jagt met medewerking van heel veel enthousiaste mensen. Het beroepsprofiel bestaat uit drie delen. Het eerste deel is de ‘plaatsbepaling’ waarin onder meer een antwoord wordt geformuleerd op de vragen waar het maatschappelijk werk voor staat, de plaats die het maatschappelijk werk in de historie heeft en welke thema’s steeds terugkomen. Ook komen er maatschappelijke ontwikkelingen aan de orde die van invloed zijn op het beroep en omgekeerd. In het laatste gedeelte van de plaatsbepaling staat waarom maatschappelijk werk een professie mag heten en waaruit de professionaliteit van de maatschappelijk werker bestaat.

Het tweede deel gaat over ‘taken en competenties’. De kerntaken uit het oude profiel zijn aangehaald en overgenomen in talloze publicaties. In dit nieuwe profiel komen ze op een andere manier terug, met name omdat er in de loop der jaren ook kritiek en aanvullingen zijn geformuleerd. Voortschrijdend inzicht leidt bovendien tot nieuwe formuleringen en aanpassingen in de opzet. Nieuw is de indeling in taakgebieden, zoals ook verwoord in het opleidingsprofiel. Zij geven een verbreding in de beschrijving van de maatschappelijk-werkprofessie. Maatschappelijk werkers werken niet alleen met en voor cliënten, maar hebben ook taken die te maken hebben met het werken in een arbeidsomgeving en een derde taakgebied, het werken aan professionaliteit en professionalisering. Professionaliteit hebben we beschreven in drie dimensies:

1. normatieve professionaliteit (‘Is mijn handelen ethisch verantwoord?’);
2. technischinstrumentele professionaliteit (‘Is mijn handelen effectief en efficiënt?’);
3. persoonlijke professionaliteit (‘Is mijn handelen echt/waarachtig?’).

De drie taakgebieden samen maken het maatschappelijk werk tot de professie die het vandaag de dag wil zijn. Het derde deel gaat over het ‘werkveld’ waarin zowel de werkcontext in de Nederlandse situatie als het internationale werkveld aan bod komen. Bovendien gaat het in op de recente ontwikkeling naar Social Work, kort te omschrijven als ontschotting van sociaalagogische beroepen. Het laatste hoofdstuk schetst de beroepsvereniging NVMW en haar ambities voor beroep en beroepsbeoefenaren in relatie tot opdrachtgevers en cliënten. Tussen de hoofdstukken staan intermezzo’s: korte teksten over relevante onderwerpen. Eén intermezzo gaat in op de vraag of maatschappelijk werkers behandelen of begeleiden. In het bewuste intermezzo verantwoorden we de keuze die we hebben gemaakt voor begeleiden: behandelen heeft de connotatie van eenrichtingsverkeer en begeleiden symboliseert veel meer het dialogische dat typerend is voor het maatschappelijk werk.

Binnenkort verschijnt dit nieuwe profiel. Een document dat u kan helpen met het profileren van uw beroep en functie, maar ook een document waarin u de antwoorden kunt vinden op veel van uw vragen op het terrein van uw werk. Als de inzet van Nel Jagt, haar gedrevenheid om steeds weer teksten te herzien, te verbeteren en aan te passen, symbool staat voor de kracht waarmee het maatschappelijk werk naar buiten kan treden, dan zit het om met de woorden van een van de panelleden te spreken ‘voor de komende vijftien jaar’ wel goed. *WvG*